

Deklaracija »Prebivalstvo in kultura«

Ministri/Ministrice pogodbenic Alpske konvencije,

pripisujemo družbenogospodarskim in družbenokulturnim načelom v črki a), drugi odstavek 2. člen Alpske konvencije osrednji pomen za izvajanje celovite politike varstva in trajnostnega razvoja alpskega prostora,

prepričani smo, da je vrednost alpskega prostora v njegovi raznolikosti in si zato prizadevamo ohranjati in spodbujati kulturno raznolikost v Alpah ter ustvarjati kulturne povezave in spodbujati dialog med kulturami,

zavedamo se, da lahko samo trajnostna politika, ki je usmerjena v izpolnjevanje potreb, želja in predstav ljudi, pripomore k temu, da se bo prebivalstvo istovetilo z vsebino Alpske konvencije in njenih protokolov,

menimo, da je temeljna usmeritev našega političnega delovanja uresničitev pravic alpskega prebivalstva, da stalno živi in gospodari v Alpah, kot tudi pravica do enakih možnosti v alpskem prostoru z ozirom na nealpsko prebivalstvo,

zavedamo se posledic demografskih sprememb na življenske in delovne pogoje, ki so nastale v alpskem prostoru

in se opredeljujemo naslednjim načelom in ciljem, ki se bodo uresničili v okviru veljavne državne ureditve in razpoložljivih virov z izvajanjem omenjenih ukrepov, ki predstavljajo le posamesne primere in so navedeni v prilogi k tej deklaraciji:

I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje

Zavest o pripadnosti skupnosti in identiteta

1. Krepitev skupne odgovornosti alpskega in nealpskega prebivalstva ter vseh ravni političnega odločanja za ohranjanje kulturnih posebnosti alpskega življenjskega prostora, še posebej glede utrjevanja zavesti o pripadnosti skupnosti in identitete domačega prebivalstva

Sodelovanje znotraj in izven območja Alp

2. Spodbujanje jezikovnega razumevanja, dialog, sodelovanje in izmenjava znanja v alpskem prostoru ter med alpskim in nealpskim prebivalstvom v smislu sredstev za krepitev medsebojnega razumevanja in spoštovanja

3. Krepitev trajnostnega regionalnega razvoja s sodelovanjem in izmenjava izkušenj med različnimi kulturnimi skupnostmi na območju Alp in z drugimi gorskimi območji sveta

Transparenca in udeležba

4. Priznavanje pomembne vloge, ki jo ima civilna družba pri prizadevanjih za uveljavitev trajnostnega razvoja na alpskem območju, in spodbujanje največje možne transparence v odnosih med državno upravo in prebivalstvom ter spodbujanje udeležbe prebivalcev v zadevah javnega interesa

II. Kulturna raznolikost

Materialna in nematerialna kulturna dediščina

1. Preučevanje, ohranjanje in razvoj obstoječe materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila. To velja zlasti za načine oblikovanja kulturne krajine ter arhitekturno in umetnostno-zgodovinsko dediščino, vključno s tradicionalnimi načini obdelave v kmetijstvu, gozdarstvu, obrti in industriji

2. Podpora sodobni kulturi ter negovanje in nadaljnji razvoj krajevnih in regionalnih šeg in navad pri izraznih in upodobitvenih oblikah (šege, književnost, glasba, ples, gledališče, oblike komuniciranja itn.)

Jezikovna raznovrstnost

3. Izboljšanje okvirnih pogojev, ki so potrebni za negovanje in spodbujanje jezikovne raznovrstnosti na območju Alp, pri čemer je treba upoštevati zlasti tradicionalne jezikovne in kulturne skupnosti

4. Priznavanje pomena in vrednost toponomastične dediščine alpskega prostora (še posebno krajevna in ledinska imena) tudi z ozirom na njen kulturno-zgodovinski pomen ter povečanje njene vrednosti

Ustvarjalno umetniško delovanje

5. Podpiranje umetniškega ustvarjanja v vseh izraznih oblikah ter umetniških prikazih vsebin, ki se navezujejo na alpski svet

III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti

Poselitvene strukture in pogoji

1. Ohranjanje in posodabljanje obstoječih poselitvenih struktur in razvoj poselitvenih pogojev v skladu z načelom trajnostnega razvoja in ob upoštevanju krajevnih posebnosti

Storitve splošnega interesa in osnovne storitve

2. Ohranitev, zagotavljanje in razvoj decentraliziranih storitev splošnega interesa in decentralizacija osnovne oskrbe

Šolsko in poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih

3. Ohranjanje in razvoj sodobnega sistema šolskega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja ustreznih programov izobraževanja odraslih na lokalni in regionalni ravni z upoštevanjem alpskih vidikov na vseh področjih izobraževanja

Ponudba prostočasnih dejavnosti

4. Ohranjanje široko razvejane celoletne ponudbe kulturnih dejavnosti in glede na možnosti ohranjanje ustrezne celoletne ponudbe prostočasnih dejavnosti za lokalno prebivalstvo

Sporočanje in obveščanje

5. Ohranjanje in spodbujanje uporabe različnih oblik sredstev javnega obveščanja kot sredstva za ohranjanje kulturnih posebnosti alpskega prostora

6. Olajšava dostopa alpskih prebivalcev do sodobnih komunikacijskih sredstev in tehnologij

Življenje skupnosti

7. Podpora medsebojnemu razumevanju in dialogu v skupnem življenju različnih skupnosti v alpskem prostoru

IV. Gospodarski prostor**Regionalni razvoj**

1. Uresničevanje posebne regionalne politike, ki je usmerjena v uravnotežen, diverzificiran in samostojen regionalni razvoj preko trajnostne rabe obstoječih lokalnih potencialov in rabe novih socialnih in okolju prijaznih tehnologij

Verige dodane vrednosti

2. Krepitev in razvoj verig ustvarjanja dodane vrednosti za spodbujanje lokalnih in regionalnih proizvodov in storitev

Zaposlovanje

3. Ustvarjanje okvirnih pogojev za zadostno ponudbo delovnih mest in mešanih oblik dohodka, kjer je to potrebno

V. Vloga mest in podeželja**Povezave med mesti in njihovimi okoliškimi regijami**

1. Priznavanje pomena mest v Alpah, še posebno njihove vloge, ki jo imajo kot središča socialnih, kulturnih in gospodarskih storitev v sožitju z njihovim okoljem

Povezave med mesti znotraj in izven območja Alp

2. Vzpostavljanje in krepitev povezav alpskih mest z mesti in velemesti izven območja Alp, da bi tako zagotovili stike in izmenjavo informacij med alpskim prebivalstvom ter gospodarskimi, znanstveno-raziskovalnimi in kulturnimi središči izven območja Alp

Vloga podeželja

3. Priznavanje pomena alpskega podeželja kot raznovrstnega, heterogenega in samostojnega gospodarskega, naravnega in kulturnega prostora ter podpiranje integriranih strategij, ki so prilagojene razvojnim možnostim

Deklaracija »Prebivalstvo in kultura«

Priloga¹

I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje

Ukrepi za področje „**Zavest o pripadnosti skupnosti in identiteta**“

- podpora organizacijam, ki posredujejo tovrstne vrednote
- spodbujanje in nadaljnji razvoj partnerstev med krajevnimi in teritorialnimi skupnostmi v Alpah
- dejavnosti, ki prebivalcem posredujejo dostop do zgodovinskih, gospodarskih in okoljskih znanj o alpskem življenjskem prostoru
- programi obveščanja in izobraževanja o Alpski konvenciji in njenih protokolih

Ukrepi za področje “**Sodelovanje znotraj in izven območja Alp**“

- vzpostavljanje oz. utrjevanje in nadaljnji razvoj mrež čezmejnega in medobmočnega sodelovanja
- dejavnosti za spodbujanje kulturne izmenjave in izmenjava informacij in izkušenj o specifičnih temah
- organiziranje prireditev, razstav, filmske produkcije in raziskovalnega dela, objavljanja publikacij
- oblikovanje in širjenje večjezičnih publikacij v alpskih jezikih

- projekti v okviru mednarodnih gorskih partnerstev
- programi čezmejne izmenjave na znotrajalpski, čezalpski in mednarodni ravni

Ukrepi za področje “**Preglednost in udeležba**“

- spodbujanje izobraževanja in nadaljnega usposabljanja nosilcev odločanja pri postopkih udeležbe in poravnave
- podpora postopkom v zvezi z Lokalno agendo 21

II. Kulturna raznolikost

Ukrepi za področje “**Materialna in nematerialna kulturna dediščina**“

- vzpostavitev in širjenje krajevnih in območnih dokumentacijskih centrov o materialni in nematerialni naravni in kulturni dediščini in njihovem povezovanju v mrežo
- ohranjanje in obnavljanje struktur in objektov zgodovinsko-arhitektonskega pomena
- ponudba poklicnega izobraževanja, namenjena posredovanju starih rokodelskih tehnologij na območju Alp
- podpiranje inovativnih oblik kulturnega delovanja in izražanja

¹ V prilogi vsebovani ukrepi predstavljajo le možne primere za ukrepe.

- programi in projekti na področju obveščanja in izobraževanja (tečajji, natečajji eksperimentalne delavnice itd.), namenjenimi posredovanju starega izročila in tradicije
- spodbujanje sodelovanja med javnimi ali zasebnimi muzeji, izobraževalnimi ustanovami in zasebnimi deležniki

Ukrepi za področje „**Jezikovna raznovrstnost**“

- načrtno spodbujanje učenja alpskih jezikov, zlasti regionalnih jezikov pri pouku, vključno z narečji
- izobraževanje in nadaljnje usposabljanje učiteljev
- pridobivanje potrebnih didaktičnih sredstev
- spodbujanje jezikovne raznovrstnosti in večjezičnosti ter jezikovnega vključevanja priseljencev
- oblikovanje partnerstev med šolami z različnih jezikovnih območij
- kulturne prireditve v lokalnih jezikih, zlasti glasbene, literarne in/ali gledališke, jezikovni tečajji, tiskani in elektronski mediji
- projekti za razvoj in pridobivanje krajevnega znanja s preučevanjem in uporabo toponomastike
- postavitve informacijskih tabel z imeni najpomembnejših krajev določenega območja v občinah in vaseh

Ukrepi za področje „**Ustvarjalno umetniško delovanje**“

- organiziranje umetniških razstav in prireditev
- razpisi natečajev za oblikovanje znakov kakovosti, logotipov, izdelavo celostne podobe (corporate design) občinske uprave in podjetij na območju Alp
- prirejanje umetniških tečajev in delavnic o alpskih temah
- projekti in pobude za umetniško ustvarjanje, pri čemer se uporablja surovina iz alpskega prostora

III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti

Ukrepi za področje „**Poselitveni pogoji in strukture**“

- upoštevanje trajnostnih načel pri načrtovanju in izvajanju gradbenih ukrepov,
- programi izobraževanja in nadaljnega usposabljanja o trajnostni gradnji na območju Alp za gradbene strokovnjake in uslužbence organov, pristojnih za izdajo dovoljenj
- prireditve in pobude namenjene javnosti z namenom obveščanja in ozaveščanja o trajnostni gradnji in trajnostnem ravnanju z naravnimi viri

Ukrepi za področje „**Storitve splošnega interesa in osnovne storitve**“

- ukrepi za spodbujanje boljše prostorske razporeditve storitev za zadovoljitev osnovnih potreb
- ohranjanje storitev na krajevni ravni z boljšo ponudbo večnamenskih ustanov
- obnova in krepitev storitev javnega prevoza

Ukrepi za področje „Šolsko in poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih“

- ustvarjanje zadostne ponudbe izobraževalnih ustanov, vključno z ustreznimi učnimi sredstvi in pripadajočo tehnologijo
- organiziranje izobraževalnih tečajev za odrasle
- spodbujanje šolskih partnerstev

Ukrepi za področje „Ponudba prostočasnih dejavnosti“

- zagotavljanje ustreznih prostočasnih ponudb in ustanov, ki upoštevajo zlasti potrebe in povpraševanje prebivalstva in posebnosti posameznega območja
- večja podpora kulturnim in športnim društvom
- v primeru socialne in okoljevarstvene vzdržljivosti gradnja, vzdrževanje in obnavljanje objektov, namenjenih kulturnim in športnim dejavnostim
- spodbujanje udeleženosti mladih na športnem in kulturnem področju

Ukrepi za področje „Sporočanje in obveščanje“

- zagotavljanje prisotnosti sredstev javnega obveščanja tudi v oddaljenejših predelih Alp s strani javnih ponudnikov
- spodbujanje sporočanja in obveščanja v regionalnih jezikih
- ustvarjanje okvirnih pogojev za ponudbo tiskanih medijev v regionalnih jezikih
- spodbujanje poročanja o alpskem življenjskem prostoru

Ukrepi za področje „Življenje skupnosti“

- ohranjanje in spodbujanje lokacij, namenjenih medsebojnemu spoznavanju
- spodbujanje projektov sodelovanja in izmenjave
- povečanje vrednosti prostovoljnega dela in sosedske pomoči

IV. Gospodarski prostor

Ukrepi za področje „Regionalni razvoj“

- sprejemanje posebnih ukrepov za gospodarsko šibkejša gorska območja v vseh področnih politikah
- krepitev pobud za spodbujanje razvoja turističnih dejavnosti, ki je sprejemljiv s socialnega, kulturnega in okoljskega vidika
- spodbujanje regionalne politike, ki je usmerjena v posebne potrebe gorskih območij
- posebni programi spodbujanja gospodarskega razvoja za mlade
- pospeševanje regionalnega razvojnega delovanja, ki si prizadeva okrepiti sodelovanje med kmetijstvom, gozdarstvom, obrtjo in turizmom ter drugimi deležniki v gospodarstvu

Ukrepi za področje „**Verige dodane vrednosti**“

- oblikovanje in uveljavljanje regionalnih znakov, standardov kakovosti in sistemov označevanja kakovosti izdelkov in storitev, ki so značilni za območje Alp
- podpora trženju lokalnih in regionalnih izdelkov
- spodbujanje oblik nadaljnjega izobraževanja na tem področju

Ukrepi za področje „**Zaposlovanje**“

- spodbujanje trajnostnih javnih/zasebnih vlaganj z namenom ustvarjanja novih delovnih mest, zlasti za visoko kvalificirane delavce
- ustvarjanje okvirnih pogojev za pridobitev možnosti zaposlitve s primernim dohodkom
- izboljšanje socialne varnosti, zlasti za sezonske delavce

V. Vloga mest in podeželja

Ukrepi za področje „**Povezave med mesti in njihovimi okoliškimi regijami**“

- pobude, namenjene krepitvi ozaveščenosti prebivalcev mest in podeželja o skupni odgovornosti za kulturno in naravno dediščino prihodnjih generacij
- sodelovanje med mesti ter med mesti in okoliškimi občinami v okviru izmenjave izkušenj in medobčinskih razvojnih projektov na nacionalni in transnacionalni ravni, katerih cilj je uresničevanje okoljskih in gospodarskih ciljev v sklopu Alpske konvencije
- pobude za učenje in obveščanje z namenom preprečevanja in reševanja konfliktov pri rabi prostora

Ukrepi za področje „**Povezave med mesti znotraj in izven območja Alp**“

- prostovoljno sklepanje dogovorov med alpskimi teritorialnimi skupnostmi in ustanovami izven območja Alp
- programi za izmenjavo in obiske študentk in študentov ter mladinkami in mladinci v okviru partnerskega sodelovanja med alpskimi in izvenalpskimi mesti v zvezi s specifičnimi strokovnimi temami
- vzpostavljanje partnerstev med alpskimi in izvenalpskimi mesti in občinami za izmenjavo informacij in predstavitev primerov dobrih praks

Ukrepi za področje „**Vloga podeželja**“

- zagotavljanje in podpora sodelovanju in izmenjavi izkušenj med podeželskimi območji,
- razvoj političnih strategij za izkoriščanje endogenih potencialov in sinergij ter kreativnega regionalnega okolja
- zagotavljanje enakovrednega dostopa do infrastrukture, informacij in znanja za krepitev podeželja v konkurenci pridobivanja najboljše lokacije